

Kan Duitsland wel zonder kolen?

Kolencentrales belangrijk voor Duitse energievoorziening

[Achtergrond](#) - 18 november 2017 - Auteur: Josta van Bockxmeer

Duitsland heeft een overschot aan elektriciteit en het uitschakelen van een aantal kolencentrales zou dus geen probleem moeten zijn. Maar bij de vraag hoeveel kolenstroom het land kan missen, lopen de meningen sterk uiteen.

De *'Kohleausstieg'*, oftewel het uitschakelen van de Duitse kolencentrales, is nog steeds een van de meest omstreden onderwerpen van de coalitieonderhandelingen. Bij de VN-klimaattop in Bonn verkondigden deze week achttien landen dat ze de komende jaren willen stoppen met de stroomproductie uit kolen. Duitsland ondertekende de verklaring niet. De dag daarvoor had Frankrijks president Macron zijn Duitse collega al in verlegenheid gebracht door te beloven dat zijn land de kolencentrales al in 2021 sluit.

Anders dan in veel andere landen zijn kolencentrales verantwoordelijk voor een groot deel van de Duitse energievoorziening: ruim 40 procent. Bovendien heeft Duitsland besloten tot 2022 alle kerncentrales van het net te halen. Ter vergelijking: in Frankrijk komt meer dan 75 procent van de elektriciteit uit kerncentrales, en zijn kolencentrales verantwoordelijk voor minder dan vijf procent. Toch zijn experts het erover eens dat Duitsland nu al kolencentrales kan uitschakelen zonder dat het licht uitgaat.

Die Grünen willen de productie van energie uit kolen tot 2020 met 8 tot 10 Gigawatt verminderen, blijkt uit een [uitgelekt document](#) van de coalitieonderhandelingen. Dat komt grofweg neer op het uitschakelen van de twintig meest vervuilende energiecentrale-eenheden. Ook willen ze een wet voor het uitfaseren van de kolencentrales invoeren, die moet garanderen dat Duitsland zich aan de klimaatdoelen van Parijs zal houden. Dit weekeinde willen de onderhandelende partijen naar buiten komen met een eerste akkoord op hoofdlijnen. Daarna kunnen de formele onderhandelingen beginnen.

Vijf Gigawatt minder, of toch 17?

Duitsland exporteert ongeveer tien procent van de stroom die het produceert, vooral naar Nederland. CDU/CSU en FDP lieten bij de verkennende coalitieonderhandelingen weten dat ze bereid zijn kolencentrales uit te schakelen die goed zijn voor vijf gigawatt aan stroom. Dat is het getal dat ook de

branchevereniging voor water- en energiebedrijven (BDEW) heeft genoemd. Dat komt ongeveer overeen met de stroomproductie van de bruinkoolcentrales die de komende jaren sowieso van het net gaan, omdat ze niet meer rendabel zijn.

In een uitgelekt rapport van het Duitse ministerie van Economische Zaken en de nationale netbeheerder, dat [Der Spiegel](#) heeft ingezien, staat dat Duitsland de komende drie jaar met zeven gigawatt minder stroom toe kan. [Agora Energiewende](#) afgelopen week op basis van data van netbeheerders dat de energieverzorging in Duitsland nog gegarandeerd is als er 8,4 Gigawatt minder wordt geproduceerd. De elektriciteit zou dan ook nog voldoende zijn in een koude winter en als het windstil is.

De meest ingrijpende analyse komt van onderzoeksinstituut Energy Brainpool. In opdracht van Greenpeace berekende het bureau dat Duitsland zelfs met 17 gigawatt minder stroom nog genoeg energie heeft. Het verschil met de conclusie van Agora Energiewende zit in het overschot aan energie. Terwijl de denktank rekening houdt met een overschot van 9,6 gigawatt, gaat Energy Brainpool uit van een reserve van 3,7 gigawatt. Met 17 Gigawatt minder energie uit kolen kan Duitsland zich aan de klimaatdoelstellingen voor 2020 houden.

Klimaatdoelen

Om de klimaatdoelen uit het akkoord van Parijs te halen, moet Duitsland de CO₂-uitstoot tot 2020 met veertig procent reduceren ten opzichte van 1990. Eind 2014 bedroeg de reductie 26 procent. Als Duitsland zich houdt aan de maatregelen uit het nationale Klimaschutzplan 2020, komt het uit bij een reductie van 32 tot 35 procent. Volgens denktank Agora Energiewende moet Duitsland bovenop de plannen die er nu liggen nog 100 miljoen ton CO₂ minder uitstoten. Om dat te bereiken, zou Duitsland meer dan 17 gigawatt minder kolenstroom moeten produceren.

De verdere vermindering van de CO₂-uitstoot hoeft natuurlijk niet alleen van de kolencentrales te komen, maar dat is wel de makkelijkste manier. In het verkeer en bij de isolatie van gebouwen valt de komende jaren weinig winst te behalen, zei Philipp Litz van denktank Agora Energiewende vorige week tegen Duitslandweb.

Werkgelegenheid

Blijft de vraag welke kolencentrales Duitsland de komende jaren het beste kan uitschakelen. Met het uitschakelen van twee grote centrales zijn de doelen van De Groenen al gehaald, schrijft [Der Spiegel](#). Wie kijkt naar de efficiëntie en de hoeveelheid CO₂ die de kolencentrales uitstoten, ziet dat vooral

bruinkoolcentrales in aanmerking komen. Dat komt doordat bruinkool minder efficiënt is dan steenkool.

Daar staat tegenover dat bruinkool de enige fossiele brandstof is die Duitsland nog op eigen bodem heeft. Bovendien werken nog altijd duizenden mensen in de bruinkoolmijnen en -centrales. Naast de garantie dat er altijd genoeg stroom is, eisen de onderhandelaars van CDU/CSU en FDP dan ook dat er geen banen verloren zullen gaan door het sluiten van de kolencentrales.

Vooraf in de [Oost-Duitse Lausitz](#) is dat een probleem, stelt Litz van Agora Energiewende. Na het Rijnland is de Lausitz het tweede grote gebied waar bruinkool wordt gewonnen. “Het Rijnland is structureel beter ingericht. Er is meer andere industrie en veel wetenschap”, zegt hij. In de Lausitz maakt de bruinkool een groter deel van de economie uit, en de regio is relatief afgelegen. Litz: “In de Lausitz zullen herstructureringsprogramma’s harder nodig zijn.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/23620/kan-duitsland-wel-zonder-kolen>